
ПРОГЛААС

Издание на Филологическия факултет
при Великотърновския университет “Св. св. Кирил и Методий”

кн. 2, 2006 (год. XV), ISSN 0861-7902

ПРИСЪДЕНИ НАУЧНИ СТЕПЕНИ И ЗВАНИЯ

ФРЕНСКИЯТ ПОЕТ И ПРЕВОДАЧ АТАНАС ВАНЧЕВ ДЪО ТРАСИ

Името на Атанас Ванчев дъо Траси стана известно в България преди всичко с неговите преводи на френски език на едни от най-значителните български класици, каквито са Ботев и Вапцаров. Първите сериозни оценки на тези преводи в теоретичен и в практически аспект са изказани в Катедрата по романистика при ВТУ “Св. св. Кирил и Методий”, която е съорганизатор на научни конференции, посветени на преводите на творчеството на Христо Ботев (през 1986 г.) и на Никола Вапцаров (през 1984 г.). Талантът и майсторството на Дъо Траси са оценени по достойнство и в най-висшите кръгове

на обществото и той се заема да пресъздаде на френски език творби на Г. Джагаров (“Прокурорът” и “Птиците летят срещу вятъра”) и на Димитър Методиев (“В часа на есенната яснота”). За поета преводач, който по това време все още е “невъзвращенец”, няма значение това, че последните двама са съвсем близки на тогавашния режим. За него е важно българската поезия да се обвие в адекватна френска словесност и той с еднаква отговорност и изящност превежда и тях, а по-късно и Радко Радков, Иван Тодоров, Николай Колев и други български поети. Сам носител на престижни литературни отличия, каквито са Наградата на Френската академия,

Наградата “Стендал” на Министерството на външните работи, Наградата за поезия на XVI парижки район, наградата на Културния институт “Солензара” (за 1984 г.), Сребърния орден за поезия на името на Франсоа Копе (за 2001 г.), Златната Роза на френската поезия и пр., Дьо Траси поднася на френската общественост такива преводи, благодарение на които с наградата “Солензара” са отличени Радко Радков (два пъти), Димитър Методиев и Николай Колев. В негов превод на френски език излизат сборници със стихове на Пастернак и Ахматова, на Нортън Ходжис (от Великобритания) и на четирима арабски поети.

Имах удоволствието да направя някои наблюдения върху преводите на най-известните стихотворения на Ботев и Вапцаров, които Дьо Траси е осъществил със забележително майсторство. Ванчев е привърженик на славянската школа в стихотворния превод. В повечето случаи той държи сметка за архитектониката на оригинала и преводите му имат това, което е необходимо за един шедьовър – вярност към звученето на оригинала, без сляпо подражание. Очевидно преводачът Дьо Траси не е скован от схемата на изходния текст, но от друга страна, той много добре знае границите на своята творческа свобода и умело дозира привнесените преводачески решения. Не е възможно в един превод да няма смислови отклонения от оригинала, наложително е адаптирането на текст към приемащата версификация. Но най-същественото е, че в преводите на Ванчев има поезия, образност, мелодичност, извисяване. Теоретиците ще продължат да спорят за критериите на стихотворния превод, ще сравняват метрика, ритъм и рими, ще разшифроват поетическата образност, а в това време онези франкофони, които имат възможност да се докоснат до българската поезия чрез преводите на Ванчев, ще го правят с усещането, че се докосват до голямата поезия.

Кой всъщност е Атанас Ванчев?

Роден в Хасково през 1940 г., той завършва специалност Френска филология на Софийския университет през 1965 г., като успоредно с първата си специалност овладява руски, старогръцки и латински. През есента на 1966 г. се установява в Париж с надеждата да намери по-широк простор за своя търсец дух, за своя несъмнен талант. Продължава образованието си в Сорбоната (френска литература, старогръцка и латинска поезия, философия), в Националното училище за източни езици (руски език и литература), както и във Висшето училище по политически науки. Защиства магистърска степен с труда си “Поетика и метафизика в творчест-

воту на Достоевски” (на руски език) и докторат на тема “Символика на светлината в поезията на Пол Верлен”. По-късно, по време на своите престои в Лондон, Рим и Урбино, задълбочено изучава съответно английската и италианската поезия. Многократни и продължителни пребивавания в Близкия изток му позволяват да проникне дълбоко в езика и културата на арабския свят до такава степен, че превежда арабска поезия, пише по исторически и културни проблеми на арабистиката. И всичко това се осъществява на фона на една интензивна поетическа дейност, в резултат на която публикува 28 сборника с поезия на френски език.

Над 20 000 стиха преводна поезия, над 50 000 стиха лична поезия... Естествено, количеството не може да бъде решаващ показател за значението на творческото дело на Дьо Траси. Но на въпроса кой всъщност е Атанас Ванчев дьо Траси, можем да отговорим: Той е в тези десетки хиляди стихове.

Едно по-обстойно запознаване с богатото и разнообразно творчество на Атанас Ванчев дьо Траси ни убеждава, че авторът има несъмнен принос за популяризирането на българската литература във Франция. Вече четиридесет години той работи със своя поетически талант за приобщаването ни към Европа.

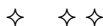
Към това се прибавя и една интензивна и богата организаторска и пропагандаторска дейност. През 1980 г. заедно със свои съмишленици той основава в Париж Дружество на българите, живеещи в чужбина, и като председател на това дружество организира редица изяви на български дейци на културата: концерти, изложби, творчески срещи и пр. През 1981 г. Дружеството допринася за основаването на Българска православна църква в Париж, от България е изпратен свещеник, а кметът на Париж предоставя сграда за църквата. През 1973 г. заедно със свои руски приятели Ванчев създава Руски клуб в Париж и е избран за негов председател. Клубът има над 1500 редовни членове и съществува до 1990 г. На Клуба гостуват Вл. Висоцки, Булат Окуджава, Юлиан Семьонов, Бела Ахмадулина и много други.

Преди повече от 30 години поетът Радко Радков започва своята “Елегия за приятеля”, адресирана до Атанас Ванчев, с думите “Приятелю, приятелю, къде си?” Позволявам си да отговоря на този въпрос днес в тази паметна атмосфера: “Ето го сред нас”. Сред нас е един от големите съвременни френски поети, един от най-добрите преводачи на българска поезия на чужд език. Сбъдна се мечтата-провидение, изказана от Радко Радков в същата елегия:

*Пътеки светли, радостни пътеки,
кракът му ще ви срещне някой ден
и вие ще го понесете леки
към роден край...*

От днешния ден между Париж и Велико Търново има една пътека, специално резервирана за почетния доктор на Великотърновския университет Атанас Ванчев дьо Траси. Той ще бъде винаги наш скъп и желан гост.

Паусий Христов

През април 2007 г. Висшата атестационна комисия при Министерския съвет присъди научното звание **професор на МАРГАРИТА ИВАНОВА КАНАЗИРСКА**. Проф. Маргарита Каназирска е завършила специалността руски език и литература в Софийския университет. От 1966 г. работи във Великотърновския университет като преподавател по руска литература на XX век. През 1974 г. защитава докторска дисертация на тема “Повестите на Леонид Леонов. Проблемът за жанра”, но творчеството на Л. Леонов заема важно място в нейната изследователска работа и след тази

защита. Многобройните авторитетни публикации по тази тема дават основание М. Каназирска да бъде определяна като най-големия български специалист в тази област. Важно място сред тези изследвания заема и хабилитационният труд “Леонид Леонов. Естетически възгледи и художествено творчество”, с който М. Каназирска през 1981 г. става доцент.

Проф. Каназирска е титulary на редица лекционни курсове и спецкурсове за различни специалности във Великотърновския университет. Освен това тя е чела лекции в Пловдивския университет, а в момента чете курс лекции в Русенския университет.

Проф. Каназирска е била рецензент на дисертации, научен ръководител на аспиранти и на 87 (!) успешно защитени дипломни работи.